

1⁹⁷⁶ **1** Zwój księgi (o) narodzinach Jezusa Chrystusa, syna Dawida, syna
 Abrahama. **2**¹¹ Abraham zrodził Izaaka, a Izaak zrodził Jakuba, a
 Jakub zrodził Judę i braci jego, **3**^{2384 1080 2455 2532 80 846} a Juda zrodził Faresa i Zare z
 Tamary, a Fares zrodził Esroma, a Esrom zrodził Arama, **4**^{2283 1161 5329 1080 2074 1161 2074 1080 689} a Aram
 zrodził Aminadaba, a Aminadab zrodził Naassona, a Naasson zrodził
 Salmona, **5**^{1080 284 1161 284 1080 3476 1161 3476 1080} Salmon zrodził Booza z Rahab, a Booz zrodził Jobeda
 z Rut, a Jobed zrodził Jesaja, **6**^{4533 1161 4533 1080 1003 1537 4477 1161 1003 1080 5601} a Jesaj zrodził Dawida – króla,
 a Dawid – król zrodził Salomona z tej, (która należała do) Uriasza,
7^{1537 4503 1161 5601 1080 2421 1161 2421 1080 1138 935} a Salomon zrodził Roboama, a Roboam zrodził Abiasa, a Abias
 zrodził Asafa, **8**^{1161 1138 935 1080 4672 1537 3588 3774} a Asaf zrodził Jozafata, a Jozafat zrodził Jorama, a
 Joram zrodził Ozjasza, **9**^{1161 4672 1080 4497 1161 4497 1080 7 1161 7} a Ozjasz zrodził Joatama, a Joatam zrodził
 Achaza, **10**^{1080 760 1161 760 1080 2498 1161 2498 1080 2496 1161} a Achaz zrodził Ezechiasza, a Ezechiasz zrodził Manassesa,
 a Manasses zrodził Amona, a Amon zrodził Jozjasza, **11**^{2496 1080 3604 1161 3604 1080 2488 1161 2488 1080} a Jozjasz
 zrodził Jechoniasza oraz braci jego w czasie przesiedlenia (do) Babilonu,
12^{881 1161 881 1080 1478 1161 1478 1080 3128} a po przesiedleniu (do) Babilonu Jechoniasz zrodził Salatiela, a Salatiel
 zrodził Zorobabela, **13**^{1161 3128 1080 300 1161 300 1080 2502 1161 2502} a Zorobabel zrodził Abiuda, a Abiud zrodził
 Eliakima, a Eliakim zrodził Azora, **14**^{1080 2423 2532 80 846 1909 3350 897} a Azor zrodził Sadoka, a Sadok
 zrodził Achima, a Achim zrodził Eliuda, **15**^{1161 3326 3350 897 2423 1080 4528 1161 4528} a Eliud zrodził Eleazara, a
 Eleazar zrodził Mattana, a Mattan zrodził Jakuba, **16**^{1080 2216 1161 2216 1080 10 1161 10 1080} a Jakub zrodził
 Józefa, męża Marii, z której został zrodzony Jezus, nazywany Chrystusem.
17^{1662 1161 1662 1080 107 1161 107 1080 4524 1161 4524} Wszystkich więc pokoleń od Abrahama do Dawida – pokoleń czternaście,
 i od Dawida do przesiedlenia (do) Babilonu – pokoleń czternaście, i
 od przesiedlenia (do) Babilonu do Chrystusa – pokoleń czternaście. **18**^{1080 885 1161 885 1080 1664 1161 1664 1080 1648 1161} A
 narodzenie Jezusa Chrystusa było takie: ponieważ matka jego, Maria,
 będąc zaślubiona Józefowi, wcześniej, zanim [-] się oni zeszli, znalazła się

tą, która ma (dziecko) w łonie za sprawą Ducha Świętego, **19** a Józef, jej
 mąż, będąc sprawiedliwym i nie chcąc jej wystawić na pośmiewisko, chciał
 potajemnie ją uwolnić, **20** a (gdy) on to obmyślił, oto anioł Pana ukazał się
 mu podczas snu, mówiąc: Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć (do siebie)
 Marii, twojej żony, ponieważ to, co w niej, zrodzone jest za sprawą Ducha
 Świętego; **21** i urodzi syna, i nazwiesz go imieniem Jezus, ponieważ
 On wybawi lud swój od ich grzechów. **22** A to wszystko stało się, aby
 wypełniło się to, co zostało powiedziane poprzez Pana za pośrednictwem
 proroka, mówiącego: **23** Oto panna „będzie mieć w łonie” i urodzi syna,
 i nazwą go imieniem Emmanuel, co jest tłumaczone: razem z nami Bóg.
24 A Józef, obudziwszy się ze snu, uczynił, jak nakazał mu anioł Pana,
 i przyjął swoją żonę, **25** i nie poznawał jej, aż [-] urodziła syna swego
 pierwszodrodziny; i nazwał go imieniem Jezus.

2¹ A kiedy Jezus urodził się w Betlejem, w Judei, za dni Heroda –
 króla, oto magowie ze wschodu przybyli do Jerozolimy, **2** mówiąc:
 Gdzie się znajduje (ten) narodzony król Judejczyków? Zobaczyliśmy bowiem
 jego gwiazdę na wschodzie i przyszliśmy oddać mu pokłon. **3** A gdy
 (to) usłyszał król Herod, przestraszył się, a razem z nim cała Jerozolima.
4 I zebrałszy wszystkich arcykapłanów i znawców Pisma (spośród) ludu,
 dowiadywał się od nich, gdzie się rodzi Mesjasz. **5** A oni powiedzieli mu:
 w Betlejem, w Judei, tak bowiem jest napisane przez proroka: **6** I ty,
 Betlejem, ziemio Judy, wcale nie jesteś najmniejsze spośród rządzców Judy,
 ponieważ z ciebie wyjdzie rządzący, który paść będzie lud mój – Izraela.
7 Wtedy Herod, potajemnie wezwawszy magów, dokładnie dowiedział się

od nich (o) czasie ukazującej się gwiazdy. **8** Ī wysławszy ich do Betlejem,
 powiedział: dotrzyjcie, dokładnie wypytajcie o dziecko. A gdy (je)
znajdziecie, oznajmijcie mi, żebym i ja przyszedł (i) oddał mu pokłon.
9 A oni, gdy wysłuchali króla, wyruszyli; a oto gwiazda, którą dostrzegli
na wschodzie, wyprzedzała ich, aż przybyła (i) stanęła ponad (miejscem),
gdzie było dziecko. **10** A gdy dostrzegli gwiazdę, uradowali się radością
bardzo wielką. **11** Ī gdy przyszedli do domu, zobaczyli dziecko, razem z Marią,
jego matką, i upadłszy, oddali mu pokłon, a otworzywszy swoje skarby,
ofiarowali mu dary: złoto i kadzidło, i mirrę. **12** A gdy podczas snu
otrzymali pouczenie, (aby) nie powracać do Heroda, poprzez inną drogę
odeszli na swoje terytorium. **13** A gdy oni odeszli, oto anioł Pana ukazał się
podczas snu Józefowi, mówiąc: powstań, weź dziecko i jego matkę, i
uciekać do Egiptu, i bądź tam, aż [-] ci powiem. Zamierza bowiem
Herod odszukać dziecko, (żeby) je stracić. **14** A on, gdy powstał, wziął
nocą to dziecko oraz jego matkę i odszedł do Egiptu. **15** Ī był tam
aż do końca (życia) Heroda, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane
przez Pana za pośrednictwem proroka, mówiącego: z Egiptu wywołałem
syna mego. (Oz 11:1) **16** Wtedy Herod, gdy dostrzegł, że został wyszydzony
przez magów, bardzo się rozgniewał i posławszy (swoich ludzi), zgładził
wszystkich chłopców w Betlejem oraz we wszelkich jego granicach, od
dwulatków (począwszy) oraz poniżej (tego wieku), zgodnie z czasem, (o)
którym dokładnie się dowiedział od magów. **17** Wtedy wypełniło się (to, co)
zostało powiedziane przez proroka Jeremiasza, mówiącego: 18 W Rama
był słyszany głos: lament i płacz, i wielkie narzekanie; Rachel oplakuje
swoje dzieci i nie chce zostać pocieszona, ponieważ (ich już) nie ma.

(Jr 31:15) **19** ^{1161 5053 2264} A ⁵⁰⁵³ gdy Herod doszedł do końca (życia), ^{2400 32 2962 2596} oto anioł Pana poprzez ^{3677 5316 2501 1722 125 3004 1453 3880 3813 2532} sen ^{846 3384 2532 4198 1519 1093 2474 2348 1063 3588 2212} ukazał się ^{5590 3813} Józefowi w ^{1161 3588 1453 3880 3813 2532 846 3384 2532} Egipcie, **20** ^{2064 1519 1093 2474} mówiąc: Powstań, weź dziecko i ^{1161 191 3754 745 936} jego matkę, **21** ^{1909 2449 473 2264 846 3962 5399 1563 565 1161} A On, ^{5537 2596 3677 402 1519 3313 1056} gdy powstał, ^{2064 2730 1519 4172 3004 3478 3704 4137} wziął dziecko i ^{3588 4483 1223 4396 3754 2564} jego matkę, i wyruszył do ziemi Izraela. Umarli bowiem ci, którzy szukają duszy dziecka. **22** ³⁴⁸⁰ Ale ^{2064 2730 1519 4172 3004 3478 3704 4137} gdy usłyszał, że Archelaos jest królem w Judei – zamiast Heroda, swojego ojca – ^{3588 4483 1223 4396 3754 2564} przestraszył się tam wejść; a otrzymawszy pouczenie podczas snu, odszedł ku obszarom Galilei. **23** ³⁴⁸⁰ A ^{2064 2730 1519 4172 3004 3478 3704 4137} gdy (tam) przybył, zamieszkał w mieście, zwanym Nazaret, aby ^{3588 4483 1223 4396 3754 2564} wypełniło się to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroków, że ³⁴⁸⁰ będzie nazwany Nazarejczykiem.

3 ^{1161 1722 1565 2250 3854 2491 910 2784 1722 2048} A w owe dni przybył Jan Chrzciciel, który ^{2449 2532 3004 3340 1063 1448 932} głosił na pustkowiu Judei ^{3772 2076 3778 1063 4483 5259 4396 2268} i mówił: ^{3004 5456 994 1722 2048 2090 3598 2962} zmieniajcie myślenie, ponieważ ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} zbliżyło się ^{2574 2532 1193 2223 4012 846 3751 1161 5160 846} królestwo niebios. **3** ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} Jest on bowiem ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} przepowiedziany przez proroka Izajasza, ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} który mówi: ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} Głos wołającego na pustkowiu: ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} przygotujcie drogę Pana; ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} prostymi czyncie Jego ścieżki. **4** ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} Sam zaś Jan miał swe odzienie z ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} sierści wielbłąda oraz skórzany pas wokół swoich bioder, a ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} pokarmem jego była szarańcza i ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} dziki miód. **5** ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} Wtedy wychodziła do niego Jerozolima i cała Judea, i cała ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} sąsiednia okolica Jordanu; **6** ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} i ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} byli zanurzani przez niego w ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} Jordanie – ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} ci, którzy wyznawali swoje grzechy. **7** ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} A ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} gdy dostrzegł ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} licznych faryzeuszów i ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} saduceuszów, ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} przychodzących do ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} (dokonywanego przez) ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} niego zanurzenia, ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} powiedział im: ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} potomstwo żmij, ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} kto wam pokazał, ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} jak ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} uciec od ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} mającego nadejść ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} gniewu? **8** ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} Zrodźcie ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} zatem owoc, godny ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} zmiany myślenia. **9** ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} I ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} nie ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} sądzcie, że ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} słuszne (jest) ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} mówić ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} wobec siebie: ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} mamy ojca – ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} Abrahama, ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} gdyż ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} mówię wam, że ^{1492 4183 5330 2532 4523 2064 1909} Bóg ^{5101 5213 5263 5343 575 3195 3709 4160} jest w stanie ^{3767 2590 514 3341 2532 3361 1380} z ^{3004 1722 2048 2090 3598 2962} tych kamieni ^{2117 4160 846 5147 846 1161 2491 2192 846 1742 575 2359} wzbudzić ^{2258 200 2532 66 3192 5119 1607 4314 846 2414} dzieci ^{2532 3956 2449 2532 3956 4066 2446 2532 907} Abrahamowi. **10** ^{5259 846 1722 2446 1843 846 266 1161} Ale

już właśnie i siekiera do korzenia drzew jest przystawiona. Każde więc drzewo, które nie rodzi dobrego owocu, zostaje wycięte i wrzucane w ogień. **11** Ja [-] was zanurzam w wodzie ku zmianie myślenia, ale ten, który przychodzi za mną, jest potężniejszy ode mnie; nie jestem dostatecznie ważny, (by) mu sandały podnieść. On was zanurzy w Duchu Świętym **12** którego szufla do odwierania jest w jego ręku; i oczyści swoje klepisko, i zbierze swą pszenicę do magazynu, zaś plewy spali w ogniu, niemożliwym do ugaszenia. **13** Wtedy przybył Jezus z Galilei nad Jordan do Jana, by dać się przez niego zanurzyć. **14** Zaś Jan powstrzymywał go, mówiąc: ja mam potrzebę, (by) być zanurzonym przez ciebie, a ty przychodzisz do mnie? **15** A Jezus, odpowiadając, powiedział do niego: dopuść teraz, tak bowiem stosowne jest wypełnić nam wszelką sprawiedliwość. Wtedy go dopuścił. **16** Jezus zaś, gdy został zanurzony, natychmiast wyszedł z wody. I oto otwarte zostały mu niebiosa i dostrzegł ducha Boga, zstępującego jak gdyby gołąb i przychodzącego na niego. **17** I oto głos z nieba mówił: Ten jest moim umiłowanym synem, w którym mam upodobanie.

4¹ Wtedy Jezus został wyprowadzony na pustkowie przez ducha, (by) poddawanym próbie przez diabła. **2** I gdy przepościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy, wreszcie odczuł głód. **3** I gdy poddający próbie podszedł do niego, powiedział: jeżeli jesteś synem Boga powiedz, aby te kamienie stały się chlebami. **4** A on, odpowiadając, powiedział: Jest napisane: nie z powodu samego chleba człowiek będzie żył, lecz z powodu każdego słowa, wychodzącego przez usta Boga. **5** Wtedy wziął go diabeł do świętego miasta i postawił go na skraju świątyni **6** i

3004 846 1487 1488 5207 2316 906 4572 2736 1125 1063
 mówił mu: jeśli jesteś synem Boga, zrzuć się sam na dół, jest bowiem
 1125 3754 846 32 1781 4012 4675 2532 1909 5495 4571
 napisane, że swym aniołom rozkaże odnośnie ciebie; i na rękach cię
 142 3379 4350 4675 4228 4314 3037 2424 846 5346
 uniosą, abyś nie uderzył swą nogą o kamień. **7** Jezus mu powiedział:
 1125 3825 1125 3756 1598 2962 4675 2316
 jest także napisane: nie będziesz wystawiał na próbę Pana, twego Boga.
8 Wziął go znów diabeł na bardzo wysoką górę i pokazał mu wszystkie
 932 2889 2532 846 1391 2532 3004 846 1325 5023 3956
 królestwa świata oraz ich chwałę. **9** I powiedział mu: dam to wszystko
 4671 1437 4098 4352 3427 4352 5119 2424 3004
 tobie, jeśli upadniesz (i) oddasz mi pokłon. **10** Wtedy Jezus powiedział
 846 5217 3694 3450 4567 1063 1125 2962 4675 2316
 mu: odejdz ode mnie, szatanie, ponieważ jest napisane: Panu, twemu Bogu,
 4352 2532 846 3441 3000 5119
 będziesz oddawał pokłon i jemu samemu będziesz służył. **11** Wówczas
 863 846 1228 2532 2400 32 4334 2532 1247 846 1161 191
 opuścił go diabeł, a oto aniołowie podeszli i usługiwali mu. **12** A gdy
 2424 191 3754 2491 3860 402 1519 1056 2532 2641
 Jezus usłyszał, że Jan został wydany, odszedł ku Galilei. **13** I opuściwszy
 3478 2064 2730 1519 2584 3864 1722 3725
 Nazaret, przybył (by) zamieszkać w Kafarnaum nadmorskim, w granicach
 2194 2532 3508 2443 4137 3588 4483
 Zabulona i Neftalego, **14** aby wypełniło się to, co zostało powiedziane
 1223 4396 2268 3004 1093 2194 2532
 za pośrednictwem proroka Izajasza, mówiącego: **15** Ziemia Zabulona i
 1093 3508 3598 2281 4008 2446 1056 1484
 ziemia Neftalego, droga morska po drugiej stronie Jordanu, Galilea narodów.
16 Lud, siedzący w ciemności, ujrzał wielkie światło, a im, osiadłym w
 5561 2532 4639 2288 393 5457 575 5119 2424 756 2784 2532
 krainie i cieniu śmierci, wzeszło światło. **17** Od wtedy Jezus zaczął głosić i
 3004 3340 1063 1448 932 3772 4043 1161
 mówić: zmieniajcie myślenie, gdyż zbliżyło się królestwo niebios. **18** Idąc zaś
 3844 2281 1056 1492 1417 80 4613 3004
 wzdłuż morza Galilejskiego, dostrzegł dwóch braci: Szymona, nazywanego
 4074 2532 406 846 80 906 293 1519 2281 2258
 Piotrem, oraz Andrzeja, jego brata, zarzucających niewód w morze. Byli
 1063 231 2532 3004 846 1205 3694 3450 2532 4160 5209
 bowiem rybakami. **19** I powiedział im: chodźcie za mną, a uczynię was
 231 444 1161 3588 2112 863 1350 190 846
 rybakami ludzi. **20** A oni, natychmiast zostawiwszy sieci, poszli za nim.
21 I gdy przeszedł stamtąd dalej, dostrzegł dwóch innych braci: Jakuba,
 2532 4260 1564 4260 1492 1417 243 80 2385
 (syna) owego Zebedeusza i Jana, jego brata, (jak) w łodzi z ojcem
 3588 2199 2532 2491 846 80 1722 4143 3326 3962
 swym, Zebedeuszem, przygotowywali swoje sieci. I wezwał ich. **22** Oni

1161 2112 863 4143 2532 3962 846 190 846 2532
 zaś natychmiast, zostawiwszy łódź i ojca swego, zaczęli iść za nim. **23** I
 4013 2424 3650 1056 1321 1722 846 4864 2532 2784 2098
 obchodził Jezus całą Galileę, ucząc w ich synagogach, i głosił dobrą nowinę
 932 2532 2323 3956 3554 2532 3956 3119 1722 2992
 królestwa, i uzdrawiał wszelką chorobę i każdą niemoc wśród ludzi.
24 I 2532 565 189 846 1519 3650 4947 2532 4374 846 3956
 rozeszła się wieść o nim po całej Syrii i znosili mu wszystkich,
 2560 2192 4912 4164 3554 2532 931
 złe się mających, przyciśniętych rozmaitymi chorobami i męczarniami,
 2532 1139 2532 4583 2532 3885 2532 2323 846 2532
 i opętanych, i epileptyków, i sparaliżowanych, i uzdrowił ich. **25** I
 190 846 4183 3793 575 1056 2532 1179 2532 2414 2532 2449 2532
 szli za nim liczne tłumy z Galilei i Dekapolis, i Jerozolimy, i Judei, i
 z drugiej strony Jordanu.

5 ¹ 1161 1492 3793 305 1519 3735 2532 2523 846 2523 4334
 Gdy zobaczył tłumy, wszedł na górę. I gdy sam usiadł, podszli do
 846 846 3101 2532 455 4750 846 1321 846 3004
 niego jego uczniowie. **2** I otworzywszy usta swoje, uczył ich, mówiąc:
3 3107 4434 4151 3754 846 2076 932 3772 3107
 Szczęśliwi ubodzy duchem, ponieważ ich jest królestwo niebios. **4** Szczęśliwi
 3996 3754 846 3870 3107 4239 3754 846
 smucący się, bo oni będą pocieszeni. **5** Szczęśliwi łagodni, ponieważ oni
 2816 1093 3107 3983 1343 2532
 odziedziczą ziemię. **6** Szczęśliwi odczuwający głód sprawiedliwości i
 1372 3754 846 5526 3107 1655 3754
 pragnący (jej), bo oni będą nakarmieni. **7** Szczęśliwi litościwi, ponieważ
 846 1653 3107 2513 2588 3754 846 3700 2316
 oni litości dostąpią. **8** Szczęśliwi czyści sercem, bo oni zobaczą Boga.
9 3107 1518 3754 846 2564 5207 2316 3107
 Szczęśliwi pokój czyniący, bo oni będą nazwani synami Boga. **10** Szczęśliwi
 1377 1752 1343 3754 846 2076 932 3772
 prześladowani z powodu sprawiedliwości, ponieważ ich jest królestwo niebios.
11 3107 2075 3752 3679 5209 3679 2532 1377 2532 2036
 Szczęśliwi jesteście, gdy robia wam wyrzuty, i prześladowają, i mówią
 3956 4190 4487 2596 5216 5574 1752 1700 5463
 wszelkie złe słowa przeciwko wam, kłamiąc z powodu mnie. **12** Radujcie się
 2532 21 3754 3408 5216 4183 1722 3772
 i niezmieranie się cieszcie, ponieważ zapłata wasza wielka w niebiosach.
 3779 1063 1377 4396 4253 5216 5210 2075 217
 Tak bowiem prześladowali proroków przed wami. **13** Wy jesteście solą
 1093 1437 1161 217 3471 1722 5101 233
 ziemi. Gdyby zaś sól stała się bezużyteczna, [-] czym będzie posolona?
 1519 3762 2480 2089 2480 1487 3361 906 1854 2532
 Na nic się już (nie) przydaje. Czy nie (na) wyrzucenie na zewnątrz i
 2662 5259 444 5210 2075 5457 2889 3756 1410
 zdeptanie przez ludzi? **14** Wy jesteście światłem świata. Nie jest w stanie
 2928 4172 2749 1883 3735 3761 2545 3088 2532
 ukryć się miasto, położone na górze. **15** I nie zapala (nikt) lampy, [-]

umieszczając ją pod korcem, lecz na podstawie; i świeci wszystkim w domu. **16** Tak niech rozświeci się wasze światło przed ludźmi, aby dostrzegli wasze piękne czyny i uwielbili Ojca waszego w niebiosach. **17** Nie sądźcie, że przyszedłem zniszczyć Torę lub Proroków. Nie przyszedłem zniszczyć, lecz wypełnić. **18** Zaprawdę bowiem mówię wam: aż do [-] przeminienia nieba i ziemi, jedna jota lub jedna kreska nie [-] przeminie z Tory, aż [-] wszystko się stanie. **19** Gdyby więc ktoś rozwiązał jedno z tych najmniejszych przykazań i uczył tak ludzi, najmniejszym będzie nazwany w królestwie niebios. Kto zaś [-] by czynił i uczył, ten wielkim będzie nazwany w królestwie niebios. **20** Albowiem mówię wam, że jeśli by wasza sprawiedliwość nie była pełniejsza, była pełniejsza, (niż) znawców Pisma i faryzeuszów, nie [-] wejdziecie do królestwa niebios. **21** Słyszeliście, że powiedziano przodkom: nie będziesz zabijał, a kto (by) [-] zabił, podlegać będzie sądowi. **22** Ja zaś mówię wam, że każdy, kto się gniewa bez powodu (na) brata swego, podlegać będzie sądowi. A kto [-] by powiedział swemu bratu: „pusta głowo”, podlegać będzie sanhedrynowi. A kto [-] by powiedział: „bezbożniku”, podlegać będzie [-] ogniewi Gehenny. **23** Jeśli więc przyniesiesz dar swój na ołtarz i tam przypomnisz sobie, że twój brat ma coś przeciwko tobie, **24** pozostaw tam dar swój przed ołtarzem, i idź najpierw pojednać się ze swoim bratem, a wtedy przyjdź, przynosząc dar swój. **25** Odmień relacje Odmień relacje z przeciwnikiem swoim szybko, dopóki [-] jesteś z nim w drodze, aby przeciwnik nie wydał cię sędziemu, a sędzia wydałby cię podwładnemu, i wrzucono by cię do więzienia. **26** Zaprawdę powiadam ci: Nie [-] wyjdiesz stamtąd, dopóki [-] nie oddasz ostatniej czwartej części asa. **27** Słyszeliście, że powiedziano Nie cudzołóż. **28** Ale

1473 5213 3004 3754 3956 991 1135 4314 846 1937 2235
 ja wam mówię, że każdy, kto patrzy na kobietę, aby jej pożądać, już
 3431 846 3431 1722 846 2588 29 1161 1487 4675 1188 3788
 popełnił z nią cudzołóstwo w swoim sercu. **29** A jeżeli twoje prawe oko
 4624 4571 1807 846 2532 906 575
 sprawia, że upadasz, spawia, że upadasz, wyrwij je i odrzuć z dala od
 4675 4851 1063 4851 4671 2443 622 1520 4675
 siebie. Pożytecznie bowiem jest dla ciebie, aby stracić jeden z twoich
 3196 2532 3361 3650 4675 4983 906 1519 1067 2532
 członków, a nie (żeby) całe twoje ciało było wrzucone do Gehenny. **30** A
 1487 4675 1188 5495 4624 4571 1581 846
 jeżeli twoja prawa ręka sprawia, że upadasz, spawia, że upadasz, wytnij ją
 2532 906 575 4675 4851 1063 4851 4671 2443 622
 i odrzuć z dala od siebie. Pożytecznie bowiem jest dla ciebie, aby stracić
 1520 4675 3196 2532 3361 3650 4675 4983 906 1519
 jeden z twoich członków, a nie (żeby) całe twoje ciało było wrzucone do
 1067 4483 1161 3754 3739 302 630 846 1135 1325 846 1325
 Gehenny. **31** Powiedziano też, że kto by uwolnił swoją żonę, niech jej da
 647 1161 1473 5213 3004 3754 3739 302 630 846 1135
 akt uwolnienia. **32** Lecz ja wam mówię, że kto by uwolnił swoją żonę –
 3924 3056 4202 4160 846 3429 2532 1437 3739
 z wyjątkiem, gdy mowa o nierządzie – czyni ją cudzołożną. A gdyby ktoś
 630 1060 3429 191 3825 3754 4483
 uwolnioną wziął za żonę – cudzołoży. **33** Słyszeliście też, że powiedziano
 744 3756 1964 1161 591 2962 4675 3727
 przodkom: Nie będiesz fałszywie przysięgał, ale oddasz Panu swe przysięgi.
34 Ale ja wam mówię: W ogóle nie przysięgajcie – ani na niebios, ponieważ
 1161 1473 5213 3004 3654 3361 3660 3383 1722 3772 3754
 2076 2362 2316 3383 1722 1093 3754 2076 5286 4228 846
 są tronem Boga. **35** Ani na ziemię, ponieważ jest podnóżkiem nóg jego.
 3383 1519 2414 3754 2076 4172 3173 935 3383 1722 4675
 Ani na Jerozolimę, ponieważ jest miastem wielkiego króla. **36** Ani na swoją
 2776 3383 3660 3754 3756 1410 1520 2359
 głowę nie będiesz przysięgał, ponieważ nie jesteś w stanie jednego włosa
 4160 3022 2228 3189 1161 5216 3056 2077 3483
 uczynić białym albo czarnym. **37** Ale wasza mowa niech będzie: Tak –
 3483 3756 3756 1161 3588 4053 5130 1537 4190 2076 191 3754
 tak, nie – nie. A co ponadto, to od złego pochodzi. **38** Słyszeliście, że
 4483 3788 473 3788 2532 3599 473 3599 1161 1473 5213 3004 3361
 powiedziano: „Oko za oko” oraz „zab za zab”. **39** Ale ja wam mówię: Nie
 436 4190 235 3748 4474 4571 1909 1188 4600
 przeciwstawiajcie się złemu, ale jeśli ktoś uderzy cię w prawy policzek,
 4762 846 2532 243 2532 3588 2309 4671 2919 2532 2983
zwróć ku niemu i drugi. **40** A temu, kto chce się z tobą sądzić i wziąć
 4675 5509 863 846 2532 2440 2532 3748 4571
 twoją szatę spodnią, zostaw mu i szatę wierzchnią. **41** I ktokolwiek cię
 29 1520 3400 5217 3326 846 1417 3588 4571 154 1325
 zmusza (do) jednej mili, przejdź z nim dwie. **42** Temu, kto cię prosi, daj,
 2532 3588 2309 575 4675 1155 3361 654 191
 a od tego, kto chce od ciebie pożyczyć, nie odwracaj się. **43** Słyszeliście,

ze powiedziano: Będiesz miłował swego bliźniego, a swego nieprzyjaciela
 będziesz nienawidził? **44** A ja wam mówię: Miłujcie waszych nieprzyjaciół,
 błogosławcie tym, którzy wam złorzeczą, dobrze czyńcie tym, którzy was
 nienawidzą oraz módlcie się za tych, którzy was oczerniają i prześladują
 was, **45** abyście stali się synami waszego Ojca w niebiosach. Ponieważ jego
 słońce wschodzi nad złymi i dobrymi, i deszcz zsyła na sprawiedliwych i
 niesprawiedliwych. **46** Gdybyście bowiem miłowali tych, którzy was miłują,
 jaką macie zapłatę? Czy nie czynią tego także poborcy podatków? **47** I
 jeśli pozdrawiacie tylko waszych przyjaciół, cóż ponadto czynicie? Czy nie
 czynią tego także poborcy podatków? **48** Wy zatem bądźcie doskonali, jak
 doskonały jest wasz Ojciec, który jest w niebiosach.

6¹ Pilnujcie się, (by) waszego gestu miłosierdzia nie czynić przed ludźmi
 (po to), aby was widzieli, bo inaczej inaczej nie będziecie mieli
 zapłaty u waszego Ojca – tego w niebiosach. **2** Dlatego, gdy czynisz
 gest miłosierdzia, nie trąb przed sobą, jak to robią hipokryci w synagogach
 i na ulicach, aby być chwalonymi przez ludzi. Zaprawdę powiadam wam:
 otrzymują swoją zapłatę. **3** Gdy ty czynisz gest miłosierdzia, niech
 wie twoja lewa (ręka), co czyni twoja prawa, **4** aby twój gest miłosierdzia
 pozostał w ukryciu, a twój Ojciec, który widzi w ukryciu, on odda ci w
 sposób jawny. **5** A gdy się modlicie, nie bądźcie jak hipokryci. Ponieważ
 kochają się modlić, stojąc w synagogach i na narożnikach ulic, aby
 [-] pokazać się ludziom. Zaprawdę powiadam wam, że odbierają swoją
 zapłatę. **6** Ale gdy ty się modlisz, wejdź do swego pokoju i zamknij drzwi
 swoje, modląc się do twego Ojca, który jest w ukryciu. A twój Ojciec,
 który widzi w ukryciu, odda ci w sposób jawny. **7** A modląc się, nie

945 5618 1482 1063 1380 3754 1722 846 4180
 paplajcie jak poganie, ponieważ sądzą, że z powodu swojej wielomówności
 1522 3767 3361 3666 846 1063 5216 3962
 będą wysłuchani. **8** Więc nie upodabniajcie się do nich, bowiem wasz Ojciec
 1492 3739 2192 5532 4253 5209 846 154
 dostrzega, jakie macie potrzeby, zanim wy go poprosicie. **9** Wy więc tak
 4336 2257 3962 1722 3772 37 4675 3686
 się módlcie: Nasz Ojczy w niebiosach, niech będzie uświęcone twoje imię.
10 Niech przyjdzie twoje królestwo. Niech się dzieje twoja wola: jak w
 2064 4675 932 1096 4675 2307 5613 1722
 niebiosach, (tak) i na ziemi. **11** Daj nam dzisiaj naszemu codziennemu
 3772 2532 1909 1093 1325 2254 4594 2257 1967
 chleba. **12** I odpuść nam długi nasze, jak i my odpuszczamy naszym
 740 2532 863 2254 3783 2257 5613 2532 2249 863 2257
 dłużnikom. **13** I nie wprowadzaj nas w doświadczenie, ale wybaw nas
 3781 2532 3361 1533 2248 1519 3986 235 4506 2248
 od zła, ponieważ twoje jest królestwo i moc, i chwała na wieczność.
 575 4190 3754 4675 2076 932 2532 1411 2532 1391 1519 165
 Amen. **14** Jeśli bowiem odpuścicie ludziom ich upadki, odpuści i wam
 281 1437 1063 863 444 846 3900 863 2532 5213
 Ojciec wasz niebiański. **15** Gdybyście jednak nie odpuścili ludziom ich
 3962 5216 3770 1437 1161 3361 863 444 846
 upadków, to i Ojciec wasz nie odpuści upadków waszych. **16** A gdy pościcie,
 3900 3761 3962 5216 3761 863 3900 5216 1161 3752 3522
 nie stawajcie się smutni jak hipokryci; niszczą bowiem swoje oblicza, aby
 3361 1096 4659 5618 5273 853 1063 846 4383 3704
 pokazać się ludziom, że poszczą. Zaprawdę powiadam wam, że otrzymują
 5316 444 3522 281 3004 5213 3754 568
 zapłatę swoją. **17** Ale ty, gdy pościsz, namaść swoją głowę i umyj swoje
 3408 846 1161 4771 3522 218 4675 2776 2532 3538 4675
 oblicze; **18** Aby nie ludziom ukazać, (że) pościsz, lecz twojemu Ojcu,
 4383 3704 3361 444 5316 3522 235 4675 3962
 który jest w ukryciu; a twój Ojciec, który widzi w ukryciu, odda ci
 3588 1722 2927 2532 4675 3962 3588 991 1722 2927 591 4671
19 Nie gromadźcie sobie skarbów na ziemi, gdzie mól i rdza niszczą, i
 3361 2343 5213 2344 1909 1093 3699 4597 2532 1035 853 2532
 gdzie złodzieje podkopują się i kradną; **20** Ale gromadźcie sobie skarby
 3699 2812 1358 2532 2813 1161 2343 5213 2344
 w niebiosach, gdzie ani mól, ani rdza (nie) niszczą i gdzie złodzieje nie
 1722 3772 3699 3777 4597 3777 1035 853 2532 3699 2812 3756
 podkopują się i nie kradną. **21** Gdzie bowiem jest skarb wasz, tam będzie i
 1358 3761 2813 3699 1063 2076 2344 5216 1563 2071 2532
 serce wasze. **22** Lampę (dla) ciała jest oko. Jeśli więc twoje oko jest szczere,
 2588 5216 3088 4983 2076 3788 1437 3767 4675 3788 5600 573
 całe ciało twoje jest jasne. **23** Jeśli zaś twoje oko jest złe, całe twoje ciało
 3650 4983 4675 2071 5460 1437 1161 4675 3788 5600 4190 3650 4675 4983
 jest ciemne. Jeśli więc światło w tobie jest ciemnością, jakże wielka (to)
 2071 4652 1487 3767 5457 1722 4671 2076 4655 4214
 ciemność. **24** Nikt nie jest w stanie dwom panom służyć, gdyż albo jednego

zniemawidzi, a drugiego umiłuje, albo jednego będzie się trzymał, a drugim pogardzi. Nie jesteście w stanie służyć Bogu i mamonie. ²⁵ Dlatego mówię wam: Nie troszczcie się o waszą duszę, co będziecie jeść albo co będziecie pić, ani o wasze ciało, co (nań) przyoblec. Czy dusza nie jest czymś więcej, (niż) pokarm, a ciało, (niż) odzienie? ²⁶ Popatrzcie na ptaki niebios, że nie sieją ani (nie) żną, ani (nie) zbierają do magazynów, a Ojciec wasz niebiański żywi je. Czy wy nie (jesteście) dużo ważniejsi, (niż) one? ²⁷ A kto z was, troszcząc się, jest w stanie dodać do swego wzrostu jeden łokieć? ²⁸ A o odzienie dlaczego się troszczycie? Przypatrzcie się lilom polnym, jak rosną. Nie trują się, ani (nie) przędą; ²⁹ A mówię wam, że nawet Salomon w całej chwale swojej (nie) był (tak) odziany, jak jedna z nich. ³⁰ Jeśli więc trawę polną, która dziś jest, a jutro do pieca będzie wrzucona, Bóg tak odziewa, (czyż) nie dużo bardziej was, (ludzie) małej wiary? ³¹ Nie troszczcie się więc, mówiąc: Cóż będziemy jeść? Albo: Co będziemy pić? Albo: W co się odziejemy? ³² Bowiem tego wszystkiego narody pragną. Bo Ojciec wasz niebiański dostrzega, że potrzebujecie tego wszystkiego. ³³ Ale szukajcie przede wszystkim królestwa bożego i jego sprawiedliwości, a to wszystko będzie wam dodane. ³⁴ Nie troszczcie się więc o jutro, bowiem jutro będzie się troszczyło o siebie. Dosyć (ma) dzień zły swego.

7¹ Nie sąǳcie, abyście nie byli osąǳeni. ² Jakim Jakim bowiem sąǳem sąǳicie, (takim) bęǳiecie osąǳeni, i jaką jaką miarą mierzycie, (taką) bęǳie wam odmierzone. ³ A czemu widzisz ǳǳbło w oku brata swego, a w swoim oku belki nie dostrzegasz? ⁴ Albo jak powiesz bratu swojemu: Pozwól, niech wyrzucę ǳǳbło z oka twego, a oto belka

(jest) w oku twoim? ^{1722 3788 4675} **5** Hipokryto, wyrzuc przed wszystkim belkę z oka swojego, a wtedy przejrzysz, (aby) wyrzucić żdźbło z oka brata swojego.

^{4675 2532 5119 1227 1544 2595 1537 3788 80 4675} **6** Nie dawajcie psom tego, co święte, ani nie rzucajcie swoich pereł przed świnie, aby nie zdeptały ich swoimi [-] nogami, a obróciwszy się – (nie) roztrzaskały was. ^{4486 5209 154 2532 1325 5213 1325 2212 2532 2147} **7** Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; pukajcie, a będzie wam otworzone. ^{2925 2532 455 5213 455 3956 1063 154 2983} **8** Każdy bowiem proszący – dostaje, a szukający – znajduje, a pukającemu będzie otworzone. ^{2532 2212 2147 2532 2925 455 2228 5101 1537} **9** Albo kto z was jest człowiekiem, który, gdy jego syn poprosi (o) chleb, [-] kamień mu poda? ^{5216 2076 444 3739 1437 846 5207 154 740 3361 3037} **10** Lub gdy (o) rybę poprosi, [-] węża mu poda? ^{846 1929 2532 1437 2486 154 3361 3789 846 1929 1487 3767} **11** Jeśli więc wy, będąc złymi, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ile bardziej Ojciec wasz w niebiosach da proszącym go (to, co) dobre. ^{3962 5216 1722 3772 1325 154 846 18 3956 3767} **12** Wszystko więc, co [-] byście chcieli, aby wam ludzie czynili, tak i wy im czyńcie. Taka jest bowiem Tora i Prorocy. ^{2076 1063 3551 2532 4396 1525 1223 4728 4439 3754 4116} **13** Wejdźcie przez wąską bramę. Bo szeroka (jest) brama i szeroka droga, która prowadzi na zniszczenie, i liczni są (ci, którzy) przez nią wchodzi. ^{4439 2532 2149 3598 3588 520 1519 684 2532 4183 1526} **14** (A) cóż za wąska (jest) brama i ciasna droga, która prowadzi do życia, a nieliczni są, (którzy) ją znajdują. ^{1223 846 1525 5101 4728 4439 2532 2346} **15** Ale wystrzegajcie się [-] fałszywych proroków, którzy przychodzą do was w odzieniu owiec, a wewnątrz są rabującymi wilkami. ^{3598 3588 520 1519 2222 2532 3641 1526 846 2147 1161} **16** Po ich owocach ich poznacie. Czy zbiera się z ciernia kiście winogron, albo z ostu – figi? ^{4337 575 5578 3748 2064 4314 5209 1722} **17** Tak każde dobre drzewo rodzi piękne owoce, a zgniłe drzewo – rodzi złe owoce. ^{1742 4263 1161 2081 1526 727 3074 575 846 2590 846} **18** Nie jest w stanie dobre drzewo rodić złych owoców, ani zgniłe drzewo – rodić pięknych owoców. ^{1921 3385 4816 575 173 4718 2228 575 5146 4810 3779} **19** Każde drzewo, które nie rodzi pięknego owocu, jest wycinane i wrzucane w ogień. ^{3956 18 1186 4160 2570 2590 1161 4550 1186 4160 4190 2590} **20** A zatem [-] z ich owoców poznacie ich. ^{3756 1410 18 1186 4160 4190 2590 3761 4550 1186} **21** Nie każdy, który mi mówi: „Panie, Panie”, wejdzie do królestwa niebios, ale ten, który czyni wolę mojego Ojca w niebiosach. ^{4160 2570 2590 3956 1186 4160 3361 4160 2570 2590} **22** Wielu powie

mi w tamtym dniu: „Panie, Panie, nie (w) twoim imieniu prorokowaliśmy? I twoim imieniem demony wyrzuciliśmy! I twoim imieniem uczyniliśmy liczne cuda!” **23** A wtedy wyznam im, że: „Nigdy was nie poznałem. Odejdźcie ode mnie, czyniący nieprawość”. **24** Każdy więc, kto tych słów moich słucha i czyni je, ten będzie podobny (do) mądrego męża, który zbudował swój dom na skale. **25** I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i zawiąły wiatry, i wpadły (na) ten dom, ale nie upadł, utwierdzony był bowiem na skale. **26** A każdy, kto słucha tych słów moich, ale nie czyni ich, będzie podobny (do) głupiego męża, który zbudował swój dom na piasku. **27** I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i zawiąły wiatry, i uderzyły (na) ten dom, i upadł, a upadek jego był wielki. **28** I stało się, (że) gdy Jezus dokończył tych słów, zdumiewały się tłumy nad jego nauką. **29** Albowiem Albowiem uczył ich, jak posiadający moc, a nie jak znawcy Pisma.

8 **1** A gdy on zszedł z góry, szły za nim liczne tłumy. **2** A oto trędowny podszedł, oddał mu pokłon, (i) powiedział: Panie, gdybyś zechciał, jesteś w stanie mnie oczyścić. **3** I wyciągnąwszy rękę, Jezus dotknął go, mówiąc: Chce, zostań oczyszczony. I natychmiast został oczyszczony jego trąd. **4** I powiedział mu Jezus: Uważaj, nikomu (nie) mów, ale odejdź, pokaż się kapłanowi i zanieś dar, który nakazał Mojżesz, na świadectwo dla nich. **5** A gdy on wszedł do Kafarnaum, podszedł do niego setnik, prosząc go **6** i mówiąc: Panie, mój chłopiec leży w domu sparaliżowany, poddawany strasznej próbie. **7** A Jezus rzekł mu: Ja przyjdę (i) go uzdrowię. **8** A setnik, odpowiadając, powiedział: Panie, nie jestem wystarczająco (godzien), abyś wszedł pod mój dach, ale powiedz tylko słowo, a mój chłopiec zostanie uzdrowiony. **9** Bowiem i ja (choć) jestem człowiekiem

5259 1849 2192 5259 1683 4757 2532 3004 5129 4198 2532 4198
 pod władzą, mam pod sobą żołnierzy i mówię temu: Ruszaj. I wyrusza.
 2532 243 2064 2532 2064 2532 3450 1401 4160 5124 2532
 A innemu: Przyjdź. I przychodzi. A mojemu niewolnikowi: Uczyń to. I
 4160 10 1161 2424 191 191 2296 2532 2036 190
 czyni. **10** A Jezus, gdy (to) usłyszał, zdziwił się i powiedział idącemu za
 (nim): Zaprawdę mówię wam, że nie znalazłem w Izraelu tak wielkiej
 4102 1161 3004 5213 3754 2240 4183 575 395 2532 1424 2532
 wiary. **11** I mówię wam, że przyjdą liczni ze wschodu i zachodu, i
 347 1722 932 3772 3326 11 2532 2464
 położą się (przy stole) w królestwie niebios z Abrahamem, i Izaakiem,
 2532 2384 1161 5207 932 1544 1519 1857
 i Jakubem. **12** A synowie królestwa zostaną wyrzuceni w zewnętrzną
 4655 1563 2071 2805 2532 1030 3599 2532 2036 2424
 ciemność. Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. **13** I powiedział Jezus
 1543 5217 2532 5613 4100 1096 4671 1096 2532 1722 1565
 setnikowi: Odejdź, a jak uwierzyłeś, (tak) niech ci się stanie. I w tej
 5610 2390 846 3816 2532 2424 2064 1519 3614
 chwili został uzdrowiony jego chłopiec. **14** A Jezus, gdy przybył do domu
 4074 1492 846 3994 906 2532 4445 2532 680 846
 Piotra, zobaczył jego teściową, leżącą i gorączkującą. **15** I dotknął jej
 5495 2532 863 846 4446 2532 1453 2532 1247 846 1161
 rękę, i opuściła ją gorączka. I wstała, i służyła im. **16** A (gdy)
 1096 3798 4374 846 4183 1139 2532 3056 1544
 nastał wieczór, przyprowadzali mu licznych opętanych. I słowem wyrzucił
 4151 2532 2323 3956 2192 2560 2192 3704 4137
 duchy, oraz uzdrowił wszystkich, którzy się źle mieli, **17** aby wypełniło się
 3588 4483 1223 4396 2268 3004 846 2983
 to, co zostało powiedziane przez proroka Izajasza, który mówił: On wziął
 2257 769 2532 3554 941 1161 2424 1492 4183
 nasze słabości oraz choroby zabrał. **18** A Jezus, gdy zobaczył liczny
 3793 4012 846 2753 565 1519 4008 2532 1520
 tłum wokół siebie, kazał odpłynąć na drugą stronę. **19** A jeden (ze)
 1122 4334 2036 846 1320 190 4671
 znawców Pisma podszedł (i) powiedział mu: Nauczycielu, pójdę za tobą,
 3699 1437 565 2532 3004 846 2424 258 2192
 gdziekolwiek gdziekolwiek (ty) pójdiesz. **20** I rzekł mu Jezus: Lisy mają
 5454 2532 4071 3772 2682 1161 5207 444 3756 2192 4226
 nory, a ptaki niebiańskie – gniazda, lecz Syn Człowieczy nie ma gdzie
 2776 2827 1161 846 2087 3101 2036 846 2962 2010 3427
 głowy skłonić. **21** A Jego drugi uczeń powiedział mu: Panie, pozwól mi
 4412 565 2532 2290 3450 3962 1161 2424 2036 846
 najpierw odejść i pogrzebać mego ojca. **22** A Jezus powiedział mu:
 190 3427 2532 863 3498 2290 1438 3498 2532 1684
 Idź za mną i zostaw zmarłym grzebanie ich zmarłych. **23** A kiedy
 846 1684 1519 4143 190 846 846 3101 2532 2400 3173
 on wszedł do łodzi, towarzyszyli mu jego uczniowie. **24** I oto wielki
 4578 1096 1722 2281 5620 4143 2572 5259 2949 846
 sztorm powstał na morzu, tak że łódź była przykrywana przez fale. On

1161 2518 2532 3101 4334 1453 846 3004 2962 4982
 zaś spał. **25** A uczniowie podszedłszy, obudzili go, mówiąc: Panie! Ratuj
 2248 622 2532 3004 846 5101 2075 1169 3640
 nas! Giniemy! **26** I powiedział im: Dlaczego jesteście lękliwi, małej wiary?
 5119 1453 2008 417 2532 2281 2532 1096 3173 1055
 Wtedy podniósł się, zgromił wiatry i morze, i nastąpiła wielka cisza.
27 A ludzie zdziwili się, mówiąc: Kim on jest, że i wiatry, i morze
 5219 846 5219 2532 846 2064 1519 4008 1519 5561
są mu posłuszne? **28** A on, gdy przybył na drugą stronę – na terytorium
 1086 5221 846 5221 1417 1139 1831 1537
 Gergeńczyków – wyszli mu na spotkanie dwaj opętani, (którzy) wyszli z
 3419 3029 5467 5620 5100 3361 2480 3928 1223 1565
 grobów – bardzo uciążliwi, tak że nikt nie był w stanie przejść przez tamtą
 3598 2532 2400 2896 3004 5101 2254 2532 4671 2424 5207 2316
 drogę. **29** I oto krzyczeli, mówiąc: Co nam do ciebie, Jezusie, Synu Boga?
 2064 5602 4253 2540 928 2248 928 1161 3112 575 846
 Przyszedłeś tu przed czasem poddawać nas próbie? **30** A daleko od nich
 2258 34 4183 1006 5519 1161 1142 3870 846 3004
 była trzoda licznych, pasących się świń. **31** A demony prosiły go, mówiąc:
 1487 2248 1544 2010 2254 565 1519 34 5519 2532 2036 846
 Jeśli nas wyrzucasz, pozwól nam odejść w trzodę świń. **32** I powiedział im:
 5217 1161 1831 565 1519 34 5519 2532 2400 3956 34 5519
 Odejdźcie. A gdy wyszły, odeszły w trzodę świń. I oto cała trzoda świń
 3729 2596 2911 1519 2281 2532 599 1722 5204 1161 1006 5343
 ruszyła z urwiska w morze. I zginęły w wodach. **33** A pasterze uciekli
 2532 565 1519 4172 518 3956 2532 3588 1139 2532
 i gdy odeszli do miasta, opowiedzieli wszystko, także o opętanych. **34** I
 2400 3956 4172 1831 2424 1519 4877 2532 1492 846 1492 3870
 oto całe miasto wyszło Jezusowi na spotkanie i gdy go zobaczyli, prosili,
 3704 3327 575 846 3725
 żeby odszedł (z dala) od ich granic.

9¹ A gdy wszedł do łodzi, przeprowił się i przybył do swojego miasta.
² I oto przynieśli mu sparaliżowanego, leżącego na łożu. A Jezus,
 1492 846 4102 2036 3885 2293 5043
gdy zobaczył ich wiarę, powiedział sparaliżowanemu: Odwagi, dziecko,
 863 4671 266 4675 2532 2400 5100 1122
odpuszczone są tobie grzechy twoje. **3** A oto niektórzy ze znawców Pisma
 2036 1722 1438 3778 987 2532 2424 1492 846 1761
 pomyśleli w sobie: On znieważa. **4** A Jezus, gdy zobaczył ich myśli,
 2036 2443 2444 5210 1760 4190 1722 5216
 powiedział: Dlaczego Dlaczego wymyślacie wymyślacie zło w waszych
 2588 5101 1063 2076 2123 2036 863 4675
 sercach? **5** Co bowiem jest łatwiejsze, powiedzieć: Odpuszczone są twoje
 266 2228 2036 1453 2532 4043 1161 2443 1492
 grzechy, czy powiedzieć: Powstań i chodź? **6** Ale żebyście wiedzieli,
 3754 5207 444 2192 1909 1093 1849 863 266 5119
 że Syn Człowieczy ma na ziemi moc odpuszczania grzechów – wtedy

powiedział sparaliżowanemu – Powstań, zabierz swe łożo i odejdz do swojego domu. **7** A gdy wstał, poszedł do swego domu. **8** A tłumy, gdy (to) zobaczyły, dziwiły się i oddały chwałę Bogu, że dał ludziom taką moc. **9** A odchodząc stamtąd, Jezus dostrzegł człowieka, siedzącego w miejscu pobierania podatków, którego nazywano Mateuszem, i powiedział mu: Idź za mną. A gdy wstał, zaczął iść za nim. **10** A gdy on leżał przy stole w domu, stało się, a oto liczni poborcy podatków i grzesznicy, przyszedłszy, leżeli przy stole z Jezusem oraz jego uczniami. **11** A gdy zobaczyli (to) faryzeusze, mówili jego uczniom: Dlaczego Dlaczego wasz nauczyciel je z poborcami podatków i grzesznikami? **12** A Jezus, gdy (to) usłyszał, powiedział im: Nie zdrowi potrzebują potrzebują lekarza, ale ci, co się źle mają. **13** Idźcie i nauczcie się, co (to) znaczy: Miłosierdzia chcę, a nie ofiary. Nie przyszedłem bowiem powołać do zmiany myślenia sprawiedliwych, ale grzeszników. **14** Wtedy przyszedli do niego uczniowie Jana (i) mówili: Dlaczego Dlaczego my i faryzeusze dużo pościmy, a twoi uczniowie nie postzą? **15** A Jezus powiedział im: Nie są w stanie synowie domu weselnego być w żałobie, jak długo jest z nimi pan młody. Ale przyjdą dni, kiedy zostanie odebrany im im pan młody i wtedy będą pościć. **16** Przecież nikt (nie) nakłada naszywki (z) kawałka surowej tkaniny na starą szatę wierzchnią, bowiem (to) jej uzupełnienie zrywa się z szaty wierzchniej, a rozdarcie staje się gorsze. **17** Ani nie wlewa się młodego wina w stare skórzane bukłaki. Bo inaczej inaczej skórzane bukłaki się roztrząskują i wino się wylewa, a skórzane bukłaki się niszczą. Ale wlewa się młode wino w nowe skórzane bukłaki, a obydwa się zachowują. **18** (Gdy) on im to mówił, oto jeden (z) posiadających władzę

przyszedł (i) ²⁰⁶⁴ oddał ⁴³⁵² mu ⁸⁴⁶ pokłon, ⁴³⁵² mówiąc, ³⁰⁰⁴ że: ³⁷⁵⁴ Moja ³⁴⁵⁰ córka ²³⁶⁴ przed ⁷³⁷ chwilą
 umarła, ⁵⁰⁵³ ale ²³⁵ przyjdź, ²⁰⁶⁴ połóż ²⁰⁰⁷ na ¹⁹⁰⁹ nią ⁸⁴⁶ swą ⁴⁶⁷⁵ rękę, ⁵⁴⁹⁵ a ²⁵³² będzie ²¹⁹⁸ żyła. ²⁵³² **19** ²⁴²⁴ A ¹⁴⁵³ Jezus ¹⁹⁰ powstawszy, ⁸⁴⁶ poszedł ²⁵³² za ³¹⁰¹ nim, ⁸⁴⁶ a ²⁵³² (także) ²⁴⁰⁰ uczniowie ¹¹³⁵ jego. ²⁵³² **20** ¹³¹ A ¹⁴²⁷ oto ²⁰⁹⁴ kobieta, ⁴³³⁴ krwawiąca ³⁶⁹³ od ⁶⁸⁰ dwunastu ²⁸⁹⁹ lat, ⁸⁴⁶ gdy ²⁴⁴⁰ podeszła ³⁰⁰⁴ z ¹⁰⁶³ tyłu, ¹⁷²² dotknęła ¹⁴³⁸ krawędzi ¹⁴³⁷ jego ³⁴⁴⁰ wierzchniej ⁶⁸⁰ szaty. ²⁵³² **21** ⁸⁴⁶ Myślała ²⁴⁴⁰ bowiem ⁴⁹⁸² sobie: ¹¹⁶¹ sobie: ²⁴²⁴ Gdybym ¹⁹⁹⁴ tylko ²⁵³² dotknęła
 jego ⁸⁴⁶ wierzchniej ²⁴⁴⁰ szaty, ⁴⁹⁸² będę ¹¹⁶¹ uratowana. ²⁴²⁴ **22** ²⁵³² A ²⁴²⁴ Jezus, ¹⁹⁹⁴ gdy ²⁵³² się ²⁵³² obrócił ²⁵³² i
 ją ⁸⁴⁶ dostrzegł, ¹⁴⁹² powiedział: ²⁰³⁶ Odwagi, ²²⁹³ córko, ²³⁶⁴ twoja ⁴⁶⁷⁵ wiara ⁴¹⁰² cię ⁴⁵⁷¹ uratowała. ⁴⁹⁸² I ²⁵³²
 od ⁵⁷⁵ tej ¹⁵⁶⁵ chwili ⁵⁶¹⁰ kobieta ¹¹³⁵ była ⁴⁹⁸² uratowana. ²⁵³² **23** ²⁴²⁴ A ²⁰⁶⁴ Jezus, ¹⁵¹⁹ gdy ²⁵³² przyszedł ²⁵³² do
 domu ³⁶¹⁴ posiadającego ⁷⁵⁸ władzę ²⁵³² i ¹⁴⁹² dostrzegł ⁸³⁴ grających ²⁵³² na ³⁷⁹³ aulosie ²⁵³² oraz ³⁷⁹³ tłum
 czyniący ²³⁵⁰ wrzawę, ³⁰⁰⁴ **24** ⁸⁴⁶ Powiedział ⁴⁰² im: ¹⁰⁶³ Odejdźcie, ²⁸⁷⁷ bowiem ³⁷⁵⁶ dziewczynka ³⁷⁵⁶ nie
 umarła, ⁵⁹⁹ ale ²³⁵ śpi. ²⁵¹⁸ I ²⁵³² drwili ²⁶⁰⁶ (z) ⁸⁴⁶ niego. ³⁷⁵³ **25** ¹¹⁶¹ A ³⁷⁹³ gdy ¹⁵⁴⁴ tłum ²⁵³² został ²⁵³² wyrzucony,
 (Jezus) ¹⁵²⁵ wszedł, ²⁹⁰² chwycił ⁸⁴⁶ jej ⁵⁴⁹⁵ rękę, ²⁵³² a ²⁸⁷⁷ dziewczynka ¹⁴⁵³ wstała. ²⁵³² **26** ¹⁸³¹ I ²⁵³² rozeszła ¹⁸³¹ się
 ta ³⁷⁷⁸ wieść ⁵³⁴⁵ po ¹⁵¹⁹ całą ³⁶⁵⁰ tamtejszej ¹⁵⁶⁵ ziemi. ¹⁰⁹³ **27** ²⁵³² A ³⁸⁵⁵ odchodzącemu ¹⁵⁶⁴ stamtąd ²⁴²⁴ Jezusowi
 zaczęli ¹⁹⁰ towarzyszyć ⁸⁴⁶ zaczęli ¹⁴¹⁷ towarzyszyć ⁵¹⁸⁵ dwaj ²⁸⁹⁶ ślepi, ²⁵³² którzy ³⁰⁰⁴ wołali ²⁵³² i ³⁰⁰⁴ mówili:
 Zlituj ¹⁶⁵³ się ²²⁴⁸ nad ⁵²⁰⁷ nami, ¹¹³⁸ Synu ¹¹⁶¹ Dawida. ²⁰⁶⁴ **28** ¹⁵¹⁹ A ³⁶¹⁴ gdy ⁴³³⁴ przyszedł ⁴³³⁴ do ⁴³³⁴ domu, ⁴³³⁴ podeszli ⁴³³⁴ do
 niego ⁸⁴⁶ ślepi, ⁵¹⁸⁵ a ²⁵³² Jezus ²⁴²⁴ im ⁸⁴⁶ powiedział: ³⁰⁰⁴ Wierzycie, ⁴¹⁰⁰ że ³⁷⁵⁴ jestem ¹⁴¹⁰ w ⁵¹²⁴ stanie ⁵¹²⁴ to
 uczynić? ⁴¹⁶⁰ Odpowiedzieli ³⁰⁰⁴ mu: ⁸⁴⁶ Tak, ³⁴⁸³ Panie! ²⁹⁶² **29** ⁵¹¹⁹ Wtedy ⁶⁸⁰ dotknął ⁸⁴⁶ ich ³⁷⁸⁸ oczy, ³⁰⁰⁴ mówiąc:
 Zgodnie ²⁵⁹⁶ z ⁵²¹⁶ waszą ⁴¹⁰² wiarą ¹⁰⁹⁶ niech ⁵²¹³ się ¹⁰⁹⁶ wam ²⁵³² stanie ⁴⁵⁵ **30** ²⁵³² I ⁴⁵⁵ otworzyły ⁸⁴⁶ się ³⁷⁸⁸ ich ²⁵³² oczy. ²⁵³² A
 Jezus ²⁴²⁴ ich ⁸⁴⁶ ostro ¹⁶⁹⁰ upomniał, ³⁰⁰⁴ mówiąc: ³⁷⁰⁸ Uważajcie, ³³⁶⁷ (aby) ¹⁰⁹⁷ nikt ¹⁰⁹⁷ (nie) ¹⁰⁹⁷ dowiedział ¹⁰⁹⁷ się
 (o ¹¹⁶¹ tym). ³⁵⁸⁸ **31** ¹⁸³¹ A ¹³¹⁰ oni, ⁸⁴⁶ gdy ¹⁷²² wyszli, ³⁶⁵⁰ rozpowszechnili ¹⁵⁶⁵ to ¹⁵⁶⁵ po ¹⁵⁶⁵ całą ¹⁵⁶⁵ tamtejszej
 ziemi. ¹⁰⁹³ **32** ¹¹⁶¹ A ⁸⁴⁶ gdy ¹⁸³¹ oni ²⁴⁰⁰ wychodzili, ⁴³⁷⁴ oto ⁸⁴⁶ przyniesiono ²⁹⁷⁴ mu ⁴⁴⁴ głuchego ⁴⁴⁴ człowieka,
 opętanego. ¹¹³⁹ **33** ²⁵³² A ¹⁵⁴⁴ gdy ¹¹⁴⁰ został ²⁹⁷⁴ wyrzucony ²⁹⁸⁰ demon, ²⁵³² głuchy ²⁵³² przemówił. ²⁵³² I
 zdziwiły ²²⁹⁶ się ³⁷⁹³ tłumy, ³⁰⁰⁴ mówiąc ³⁷⁶³ Nigdy ⁵³¹⁶ nie ³⁷⁷⁹ ukazała ¹⁷²² się ²⁴⁷⁴ taka ²⁴⁷⁴ (rzecz) ²⁴⁷⁴ w ²⁴⁷⁴ Izraelu.
34 ¹¹⁶¹ Lecz ⁵³³⁰ faryzeusze ³⁰⁰⁴ mówili: ¹⁵⁴⁴ Wyrzuca ¹¹⁴⁰ demony ¹⁷²² poprzez ⁷⁵⁸ posiadającego ⁷⁵⁸ władzę
 (nad) ¹¹⁴⁰ demonami. ²⁵³² **35** ⁴⁰¹³ I ²⁴²⁴ obchodził ³⁹⁵⁶ Jezus ⁴¹⁷² wszystkie ²⁵³² miasta ²⁹⁶⁸ i ¹³²¹ wsie, ¹³²¹ nauczając

1722 846 4864 2532 2784 2098 932 2532 2323
w ich synagogach i ogłaszając dobrą nowinę królestwa oraz uzdrawiając
3956 3554 2532 3956 3119 1722 2992 1161 1492 3793
każdą chorobę i każdą niemoc wśród ludu. **36** A gdy dostrzegł tłumy,
4697 4012 846 3754 2258 4660 2532 4496 5616 4263 2192
ulitował się nad nimi, bo byli utrudzeni i porzuceni, jak owce, które
3361 2192 4166 5119 3004 846 3101 3303 2326
nie mają pasterza. **37** Wtedy powiedział swoim uczniom: Chociaż żniwo
4183 1161 2040 3641 1189 3767 2962 2326 3704 1544
wielkie, ale robotników niewielu. **38** Proście więc Pana żniwa, aby wyrzucił
2040 1519 846 2326
robotników na swoje żniwo.

10¹ A gdy przywołał swoich dwunastu uczniów, dał im moc
4151 169 5620 846 1544 2532 2323 3956
nad duchami nieczystymi, by je wyrzucali oraz uzdrawiali każdą
3554 2532 3956 3119 1161 3686 1427 652 2076 5023
chorobę i każdą niemoc. **2** A imiona dwunastu apostołów są takie:
4413 4613 3004 4074 2532 846 80 406 2385 3588
pierwszym – Szymon, zwany Piotrem oraz jego brat, Andrzej; Jakub – ten,
2199 2532 846 80 2491 5376 2532 918
(który jest synem) Zebedeusza oraz jego brat, Jan; **3** Filip i Bartłomiej;
2381 2532 3156 5057 2385 3588
Tomasz i Mateusz – poborca podatków; Jakub – ten, (który jest synem)
256 2532 3002 1941 2280 4613 2581 2532 2455
Alfeusza i Lebeusz, zwany Tadeuszem; **4** Szymon Kananejczyk i Juda
2469 3588 846 2532 3860 5128 1427 649 2424 3853
Iskariota – ten, co go również wydał. **5** Tę dwunastkę posłał Jezus (i) nakazał
846 3004 1519 3598 1484 3361 565 2532 3361 1525 1519 4172
im, mówiąc: Na drogę narodów nie wchodźcie oraz nie wchodźcie do miast
4541 1161 4198 3123 4314 622 4263 3624 2474 1161 4198
Samarytan. **6** Ale idźcie raczej do zagubionych owiec domu Izraela. **7** A idąc,
2784 3004 3754 1448 932 3772 770 2323
głoście, mówiąc, że przybliżyło się królestwo niebios. **8** Słabych uzdrawiajcie,
3015 2511 1544 1140 1432 2983 1432
trędowatych oczyszczajcie, wyrzucajcie demony. Darmo wzięliście, darmo
1325 3361 2932 5557 3366 696 3366 5475 1519 5216 2223
dawajcie. **9** Nie posiadajcie złota ani srebra, ani miedzi w waszych pasach,
3361 4082 1519 3598 3366 1417 5509 3366 5266 3366 4464
10 ani torby na drogę, ani dwóch szat spodnich, ani sandałów, ani laski,
1063 2040 514 2076 846 5160 1161 302 4172 2228 2968
ponieważ robotnik godny jest swego pokarmu. **11** A [-] (w) mieście lub wsi,
1519 3739 1525 1833 5101 1722 846 2076 514 2546 3306
do której wejdziecie, wypytajcie, kto w niej jest godny. I tam pozostańcie,
2193 302 1831 1161 1525 1519 3614 782 846 2532 1437
aż do [-] wyjścia. **12** A gdy wejdziecie do domu, pozdrówcie go. **13** I jeśli
3303 3614 5600 514 2064 1515 5216 1909 846 1161 1437
[-] dom okaże się godny, niech przyjdzie pokój wasz na niego. A gdyby
3361 5600 514 5216 1515 4314 1994 5209 2532 3739 3361 1437
nie był godny, wasz pokój niech powróci do was. **14** A kto nie przyjąłby

przyjąłby was ani (nie) wysłuchał słów waszych, wychodząc z domu lub
 (z) tego miasta, strząśnijcie pył (ze) stóp waszych. **15** Zaprawdę, mówię
 wam: Lżej będzie ziemi Sodomy i Gomory w dniu sądu, niż temu miastu.
16 Oto ja was posyłam jak owce między wilki. Bądźcie więc mądrzy,
 jak węże i czyści, jak gołębie. **17** I wystrzegajcie się [-] ludzi, ponieważ
 będą wydawać was przed sanhedryny i w swoich synagogach będą
biczować. **18** Oraz przed rządców [-] i królów będziecie prowadzeni z
mojego powodu, na świadectwo im oraz narodom. **19** A gdy was wydadzą,
 nie troszczcie się, jak lub co powiecie, bowiem będzie dane wam w tej
 chwili, co macie mówić, **20** ponieważ nie wy jesteście tymi, którzy mówią,
 ale duch waszego Ojca, który mówi w was. **21** A brat wyda brata na
 śmierć i ojciec dziecko, i powstaną dzieci przeciwko rodzicom, i
 zabiją ich. **22** I będziecie znienawidzeni przez wszystkich z powodu mojego
imienia. A kto wytrwa do końca, ten zostanie wybawiony. **23** A gdyby was
 prześladowali w tym mieście, uciekajcie do drugiego. Zaprawdę bowiem
 mówię wam, nie [-] skończycie (obchodzić) miast Izraela, aż [-] przyjdzie
 Syn Człowieczy. **24** Uczeń nie jest ponad nauczycielem, ani niewolnik ponad
 swego pana. **25** Wystarczające dla ucznia, aby się stał jak jego nauczyciel,
 i niewolnik – jak jego pan. Jeśli pana domu nazywali Belzebubem, (to o)
 ile bardziej jego domowników. **26** Więc nie bójcie się ich. Nie ma bowiem
 nic ukrytego, co nie będzie objawione, ani ukrytego, co nie będzie poznane.
27 To, co mówię wam w ciemności, powiedzcie w świetle, i co na ucho
 słyszycie, głoscie na dachach. **28** I nie bójcie się [-] tych, którzy zabijają
ciało, ale duszy nie są w stanie zabić. Ale bójcie się raczej tego, co może i
duszę, i ciało zniszczyć w Gehennie. **29** Czy nie za asa są sprzedawane dwa

wróble? Nawet jeden z nich nie spadnie na ziemię bez (woli) waszego Ojca.

30 A nawet wszystkie włosy na waszej głowie są policzone. **31** A zatem: nie bójcie się. Wy jesteście ważniejsi, niż liczne wróble. **32** Każdy więc, kto przyzna się do mnie przed ludźmi, i ja się przyznam do niego przed moim Ojcem w niebiosach. **33** A kto [-] by się wyparł mnie przed ludźmi, i ja się wyprę go przed moim Ojcem w niebiosach. **34** Nie myślcie, że przyszedłem rzucić pokój na ziemię. Nie przyszedłem rzucić pokoju, ale miecz. **35** Ponieważ przyszedłem uczynić rozdwojenie, (aby) człowiek (był) przeciwko swemu ojcu, i córka – przeciwko swojej matce, i panna młoda przeciwko swojej teściowej, **36** a nieprzyjaciółmi człowieka domownicy jego. **37** Kto kocha ojca lub matkę bardziej, niż mnie, nie jest mnie godny. I kto kocha syna lub córkę bardziej, niż mnie, nie jest mnie godny. **38** I kto nie bierze swego krzyża, a idzie za mną, nie jest mnie godny. **39** Ten, który znalazł swoją duszę, straci ją, a ten, kto stracił swoją duszę z powodu mnie, znajdzie ją. **40** Ten, kto przyjmuje was, mnie przyjmuje; a ten, który przyjmuje mnie, przyjmuje tego, który mnie posłał. **41** Kto przyjmuje proroka ze względu na imię proroka, weźmie zapłatę proroka, i ten, który przyjmuje sprawiedliwego ze względu na imię sprawiedliwego, weźmie zapłatę sprawiedliwego, **42** i kto by napiił jednego (z) tych małych kielichem zimnej (wody) jedynie ze względu na imię ucznia, zaprawdę, mówię wam, nie [-] straci swojej zapłaty.